

Anton Peternel-Igor

17. oktobra 2001 smo na ljubljanskih Žalah pospremili na zadnji poti soborca in prijatelja Antona Peternela, njegovi ženi, hčerki in sinu ter vnukom pa izrekli globoko sožalje.

Rodil se je 13. januarja 1915 v številni kmečki družini v Delnicah v slikoviti Poljanski dolini. Njegove sestre in bratje kljub nadarjenosti niso imeli možnosti za šolanje v srednjih in visokih šolah. Tudi Anton se je moral že od rane mladosti preživljati sam, pri tem pa si je pridobil bogate življenjske izkušnje. Zgodaj je spoznal grobo izkoriščanje revnih ljudi, begunci pred italijanskim fašizmom s Pri-

morske pa so mu okrepili narodno zavest in hotenje po demokratični ureditvi. Prav s temi nazori in prizadevanji si je pridobil velik ugled in zaupanje tako v Poljanski dolini kot tudi drugod po Gorenjskem.

Bil je med tistimi redkimi jugoslovanskimi vojaki, ki so maščevali napad italijanske vojske na utrdbe pod Blegošem ter pregnali napadalce proti Cerknemu. Močno ga je prizadel umik kraljeve jugoslovanske vojske brez bojov z utrjene obrambne črte. Ko je spoznal, da so predvojni slovenski politiki, državniki in vojaški poveljniki klonili pred napadalci in prebivalstvo prepustili okupatorjevemu nasilju in množičnemu izgonu, je dal prav vse svoje prihranke za nakup orožja, ki ga je odvrгла jugoslovanska vojska, saj je spoznal, da si bo obstoj na svoji zemlji in narodno osvoboditev mogoče priboriti samo z oboroženim uporom. Bil je eden prvih organizatorjev Osvobodilne fronte in oskrbnik partizanskih oddelkov v Poljanski dolini, nato organizator decembrske vstaje na Javorjah, s katero so hoteli Poljanci preprečiti izgon na tuje. Spomladi 1942 je sodeloval v hudih bojih za osvoboditev Poljanske doline, septembra postal organizator odborov OF, aprila 1943 pa sekretar OF in KPS škofjeloškega okrožja. Pod njegovim vodstvom so postale terenske protifašistične organizacije v tamkajšnjem okrožju najštevilnejše in najuspešnejše. Poleti 1943 je bil poslan v jeseniško okrožje, kjer je poskrbel za množično narodnoosvobodilno dejavnost, nato pa je kot član pokrajinskega vodstva OF, Delavske enotnosti in KPS skrbel za razširitev protifašističnih organizacij in partizanske vojske po vsej Gorenjski. Na kočevskem zboru odposlancev slovenskega naroda je pred-

lagal gorenjske kandidate v Slovenski narodnoosvobodilni odbor, od jeseni 1944 pa je edini od Gorenjcev kot član pokrajinskega vodstva NOB skrbel za čim tesnejše sodelovanje med prebivalstvom in 31. divizijo IX. korpusa NOVJ. Spodbujal je zvestobo svojemu narodu in boj za skupne interese delovnih ljudi ter uveljavljal svetovnonazorsko in versko svobodo. Protifašistične organizacije slovenskih rodoljubov niso pritegovale Gorenjcev samo v boj proti okupatorju, pač pa so hkrati tudi usposabljale med številne stranke razcepljene ljudi za skupno urejanje vseh družbenih zadev v korist delovnih slojev kot velike večine prebivalstva. Anton Peternel se je zavzemal za vsenarodno širino Osvobodilne fronte proti sodelavcem okupatorja in ozkosti ter sebičnosti izkoriščevalcev delovnih slojev. Udeležil se je številnih bojev in preživel najhujše sovražnikove ofenzive.

Načelom Osvobodilne fronte slovenskega naroda je ostal zvest tudi po osvoboditvi, ko je svoje rojake spodbujal k prizadevni dejavnosti in splošnemu gospodarskemu, tehničnemu in kulturnemu napredku. Bogate življenjske izkušnje so mu pomagale pri opravljanju številnih vodilnih družbenih nalog. Med drugim si je kot direktor Semenarne prizadeval razviti slovensko kmetijstvo in vrtnarstvo. Svoja stremjenja po svobodi in enakopravnosti je razširjal tudi s preučevanjem NOB in objavljanjem številnih člankov o takratnih političnih programih in dogajanjih na Gorenjskem, posebej še o kapitulaciji poveljstva jugoslovanske kraljeve vojske, organiziranju OF in partizanskih enot ter njihovih bojih, kakor tudi o takratnih volitvah vodstev narodnoosvobodilnih organizacij in organov ljudske oblasti. Njegove raziskave preteklosti in opise dogajanj potrjuje obsežno arhivsko gradivo.

Življenjska pot Antona Peternela je tako bogata in polna človečnosti, da bi zaslužila literarno obdelavo, s katero bi bilo mogoče širokemu krogu bralcev prikazati prizadevanja Gorenjcev v 20. stoletju za njihov narodni obstoj in osvoboditev.